

religie & filosofie

theologisch elftal

Vasten is geen boete maar een bevrijding

De christelijke vasten begint vandaag. „In het begin was ik te fanatiek, sloeg hele maaltijden over. Dat werkte niet.”

Monic Slingerland

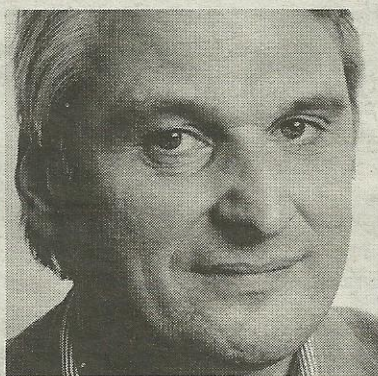
Met Aswoensdag begint de vastentijd. Veertig dagen afzien en inkeer, tot aan Pasen.

Rabbin Elisa Klapheck: „Dat is toch dat katholieken met een kruisje van as op het voorhoofd lopen? Ik heb maar een keer mensen met zo'n kruisje op straat gezien. Dat was in New York.”

Bij Bas van der Graaf, in de protestantse Jeruzalemkerk in Amsterdam-West, is de katholieke gewoonte om te vasten in de veertigdagentijd al een kleine traditie geworden. Inclusief de viering van Aswoensdag, met askruisje en al. Daar komen vooral twintigers en dertigers op af. „Ik merk dat het helpt”, zegt Van der Graaf. „Ze zijn erg druk, hebben volle levens, met een overvloed aan mogelijkheden en aan prikkels.” Voorzichtig: „We zijn in deze gemeente al een tijdje bezig om het ritme van het kerkelijk jaar te herontdekken, waar de vasten deel van uitmaakt. Ik meen te constateren dat zo'n ritme hen rust geeft. Een basis waarop ze kunnen terugvallen.”

Elisa Klapheck is al jaren gefascineerd door het verhaal van Esther, het mooie Joodse meisje dat in de harem kwam van de koning en die na drie dagen vasten aan hem vroeg of haar Joodse volk gered en gespaard kon worden. De koning stemde toe, Esther werd koningin. Klapheck: „Dit verhaal heeft me laten zien dat vasten kracht kan geven. Esther heeft zichzelf geëmancipeerd, door die drie dagen vasten. Het volk vastte trouwens met haar mee, om haar te steunen.”

Ze zou dat verhaal wel willen voorhouden aan alle meisjes met eetstoornissen. „Vasten kan ook goed zijn. Je moet het op de juiste manier

Ik heb het idee dat christenen ontdekken dat vasten iets moois is dat vreugde schenkt

Bas van der Graaf

Het is heel moeilijk om niet ostentatief te vasten, dus in het verborgene

Elisa Klapheck

bekritiseert, omdat zij zo te koop lopen met hun vroomheid. Hij richt zich tot Elisa Klapheck: „Ken je die tekst? En voel je je op de een of andere manier aangesproken?”

Elisa Klapheck: „Bij het beter begrijpen van de polemieken van toen is het wel goed om te weten dat Jezus en de Farizeeën dezelfde kritiek tegen de corruptie van de priesterelite hadden. Ze zijn eigenlijk net als de PvdA en GroenLinks: ideologisch aan elkaar verwant en juist daardoor vliegen ze elkaar in de haren.”

Ze legt uit waar de Farizeeën voor staan, die in de christelijke theologie vaak in een kwaad daglicht gesteld worden als hypocriete gelovigen die alleen voor de uiterlijke schijn vroom zijn. „Ze zijn begonnen als een beweging van het volk, tegen de macht en het uiterlijk vertoon van de tempeldienst. Hun ideologie was, dat je voor heiligheid niet meer afhankelijk hoefde te zijn van priesters, van tempeldienst, van offers, maar dat je dat heel goed zelf kon verwerven. De Farizeeën legden de verantwoordelijkheid voor heiligheid in de handen van het volk. Een manier om heiligheid te verwerven is door te vasten. Dat is een goede manier om te ontdekken welke krachten in je zitten. Een individuele manier, waarbij er geen priester nodig is. Jezus had ongeveer hetzelfde gedachtengoed: dat je geen priesters of tempels nodig hebt. De Farizeeën zijn eerst door het koningshuis vervolgd van de Hasmonese dynastie, waarbij de koning ook hogepriester was. In de tijd van Jezus hadden ze macht verworven en hechtten ze toch ook aan uiterlijk vertoon. De aanhangers van Jezus waren daarin teleurgesteld en verweten hen hypocrisie.”

Is het beter om te vasten in het verborgene en niet, zoals we nu doen, er in de krant over te vertellen?

Elisa Klapheck: „Het is heel moeilijk om niet ostentatief te vasten, dus in het verborgene. In het jodendom is vasten gebonden aan bepaalde data en is het vasten dus iets gemeen-